

↑ *Karstaohdake on pölyttäjien mieleen.*

Uusien siementen aika jälleen!

JÄLLEEN suuret kiitokset kaikille ahkerille kerääjille, jotka olette lähettäneet siemeniä Maatiaisen siemenvälitykseen. Kasveillakin on oma historiansa ja ne ovat eläviä muistoja vuosikymmenten takaa. Onnekkfaat saavat vaalia kasvia, joka on kulkenut suvussa vuosikymmenestä toiseen. Vaikka itsellä ei ole tällaista suvun perintökasvia, niin Maatiaisen siemenluettelon sivuilta voi sellaisen löytää. Nyt on taas aika kylvää ja jatkaa tätä sukupolvien ketjua eteenpäin oli kyseessä sitten koriste- tai hyötykasvi. Tämä perintö jää elämään ties kuinka monissa puutarhoissa, mutta toivottavasti myös luettelon sivuilla siemenpalautuksina. Vanhat maatiaiskannat on merkitty tähdillä ja osittain myös nimetty. Jos palautat niiden siemeniä, alkuperäisen pussin alalaidassa olevan eränumeron loppuosan liittäminen taustatietoihin takaa sen, että kanta voidaan tunnistaa ja palauttaa jälleen luetteloon.

← *Karstaohdakkeen alkukesä.*

Karstaohdake on myös hyvä kuivakukkana.

Pirkko Kukkola vastaa siementilauksista niin kuin ennenkin. Maataisen siemenvarasto on hänen kotonaan Kanungissa. Tämän vuoksi siementilauksen yhteydessä ei voi valitettavasti tilata muita tuotteita kuten kirjoja, vaan ne on parempi tilata suoraan toimistolta/kivijalkapuodista Helsingistä. Maataisen toiminnanjohtaja Maija Manninen hoitaa niin ikään jäsenmaksuasiat sieltä käsin ja hänelle kannattaa ilmoittaa myös osoitteenmuutosasiat. Osa siemenieristä on melko pieniä, tämän vuoksi siementen tilaaminen Pirkolta on varmin tapa saada ne, koska kaikkia lajeja ei voida taata olevan toimistolla. Käyttäkää tilatessanne tilausnumeroita sekä lajinimeä, niin silloin saa varmimmin mitä on halunnut, sillä lajista voi löytyä useita eri vaihtoehtoja. Ylläpitolajeissa lukee luettelossa Ylläpitoviljelyyn. Myös muualta hankitut vihannesten siemenet on valittu niin, että niiden siementisäys pitäisi olla mahdollista.

→ *Karstaohdakkeen syksy.*

← Idätys kokeilu pellavan ja raparperin siemenille.

↑ Karstaohdakkeen päälle on laskeutunut lumivaippa.

↓ Mitä talventörröttäjiä omasta pihastasi löytyy?

Talviset törröttäjät

Helmikuussa saa ihailla talvista luontoa valkoisine hankineen, ainakin toivon mukaan! Ulkoillessa tai jopa omassa puutarhassa voi bongata eri korkuisia, kovavartisia kasveja törröttämässä hangesta. Talventörröttäjät ovat talvikaudeksi pystyyn jääviä ruohovartisia kasveja, joiden varret ja siemenvarastot säilyvät ainakin osittain kevääseen asti. Nämä talventörröttäjiksi kutsutut lajit tarjoavat useille lintulajeille (mm. punatulkuille, urpiaisille ja järripeipoille) tärkeää siemenravintoa niukkoina talvikuukausina. Törröttäjälajit kukkivat usein vasta syyskesällä, jolloin ne tarjoavat ravintoa (mettä ja siitepölyä) talvehtimaan valmistautuville perhosille ja muille hyönteislajeille. Törröttäjät eivät vaan huvikseen ”törrötä”, vaan näilläkin kovilla varsilla on tarkoituksensa ja se liittyy lisääntymiseen. Talventörröttäjien siemenet varisevat hangelle (tuuli tarttuu paremmin korkealle ojennettuihin siemenlatvuksiin) ja tuuli kuljettaa siemenet hankea pitkin kauemmaksi emokasvista. Lumen sulamisvedet myös kuljettavat siemeniä uusille kasvupaikoille. Eri leviämistavoilla on omat nimityksensä:

- hangen pintaa pitkin leviäminen (kionokoria)
- tuulen avulla leviäminen (anemokoria)
- eläinten avulla leviäminen (zookoria)

Siemenen tehtävä on siis huolehtia, että laji säilyy sukupolvesta toiseen samalla toimien kasvin leviämiselimenä. Kasveilla kun ei ole jalkoja, niin siementen avulla kulkeutuminen uusille kasvupaikoille on mahdollista. Siemenillä on myös omat haasteensa. Niiden on säilyttävä elinkykyisinä melko kauan senkin jälkeen, kun ne ovat irronneet emokasvista sekä siementen lepoaikojen on oltava eripituisia. Sillä jos esim. luonnonkasvien kaikki siemenet itäisivät yhtä aikaa ja epäsuotuisien sääolosuhteiden takia kuolisivat, niin koko populaatio voisi olla tuhoon tuomittu. Sen takia siementen ”kannattaa” itää eri aikoihin, niin ainakin joku niistä itää suotuisaan aikaan ja varmistaa puolestaan sukunsa jatkuvuuden.

Tämän olet ehkä itsekin huomannut kylvettyäsi luonnonkasvien siemeniä, että kaikki siemenet eivät idä yhtä aikaa ja joku siemen voi itää vaikkapa vasta vuoden päästä.

Vaikka olosuhteet olisivat suotuisat, siemenet eivät välttämättä idä heti emokasvista maahan pudotuaan, vaan menevät lepotilaan eli dormanssiin. Lepotila on luonnon tapa estää siementä itämästä vain hetkellisesti suotuisissa olosuhteissa esim. poikkeuksellisen lämpimänä syksynä. Luonnonkasvit voivat säilyä elinkykyisinä pitkään maaperän siemenpankissa lepotilassa, viljelykasvit taasen on jalostettu niin että niiden lepotila purkautuu yleensä nopeasti. Näin ne itävät samaan aikaan ja sato on samaan aikaan korjattavissa, mikä helpottaa viljelijää.

Ei pelkästään luonnossa, mutta myös pihoilamme talventörröttäjät ilahduttavat talvisin muuten niin elotonta puutarhanäkymää. Kaunis, puutarhaankin sopiva luonnonkasvi on kultapiisku ja perinteinen maatiaiskasvi karstaohdake. Tässä muita ehdotuksia talventörröttäjiksi kotipihaan: siankärämä, karhunputki, piikkiohdake, seittitakiainen, pietaryrtti, ukontulikukka ja väinönputki.

Koeidätys

Kun vielä ei pääse ulos kylvämään ja miettii, että itävätköhän vanhojen pussien pohjalla olevat siemenet enää, niin nyt on hyvä aika koeidättää niitä. Tällä keinolla voi varmistaa, että siementen itävyys on säilynyt. Siemenet voi laittaa mm. märän talouspaperin väliin lautaselle ja tämän päälle voi vielä laittaa muovikelmun. Muutamana päivänä päästä voi kurkata, onko mitään tapahtunut. Kaikille siemenille tämä tapa ei sovi, parhaiten tämä sopii lajeille, joiden siemenet itävät nopeasti lämpöisessä paikassa. Mutta tämän asian voi tarkistaa uudesta Siemenluettelosta eli jos kasvilajin jälkeen on A, niin siemen itää ilman kylmäkäsittelyä. Haastavampien lajien siemenet tarvitsevat itääkseen kylmäkäsittelyn tai jopa lämpökylmäkäsittelyn. Jos muutamakin siemen itää kymmenestä, niin se riittää vielä hyvin omaa kotitarveviljelyä varten tai ainakin täydennyskylvöihin.

Esikasvatus terveisin

ANNE LEINO

Kuvat: Anne Leino

Nimensä mukaisesti karstaohdakkeen kukintoja on käytetty villan karstaimiseen.